

STAROBNÍ DŮCHOD PŘED DOSAŽENÍM DŮCHODOVÉHO VĚKU A VÝDĚLEČNÁ ČINNOST

IVANA POTMĚŠILOVÁ

Dle § 31 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (ZDP) má pojištěnec nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku, jestliže získal potřebnou dobu pojištění a do dosažení důchodového věku mu ode dne, od něhož se starobní důchod přiznává, chybí nejméně

- a) 3 roky, pokud je jeho důchodový věk nižší než 63 let;
- b) 5 roků, pokud jeho důchodový věk činí alespoň 63 let a dosáhl věku alespoň 60 let.

Procentní výměra starobního důchodu, který je přiznán před dosažením důchodového věku, se snižuje za každých i započatých 90 kalendářních dnů z doby ode dne, od kterého se přiznává starobní důchod, do dosažení důchodového věku o

- 0,9 % výpočtového základu za období prvních 360 dnů,
- 1,2 % výpočtového základu za období od 361. kalendářního dne do 720. kalendářního dne,
- 1,5 % výpočtového základu za období od 721. kalendářního dne.

PŘÍKLAD 1

Paní Dvořáková má přiznaný starobní důchod před dosažením důchodového věku podle § 31 ZDP od 15. března 2014. Důchodového věku dosáhne 10. března 2015. Výpočtový základ jmenované činí 20 000 Kč a získala celkem 40 roků pojištění.

Za každý rok pojištění se hodnotí 1,5 % z výpočtového základu, tj. $40 \times 1,5 \% = 60 \%$. Procentní výměra starobního důchodu činí 60 % z 20 000 Kč, tj. 12 000 Kč.

Vzhledem k tomu, že paní Dvořákové chybí do dosažení důchodového věku 360 dnů, procentní výměra se bude krátit o 3,6 % výpočtového základu, tj. o 720 Kč.

Procentní výměra důchodu v roce 2014 činila $12\ 000 - 720 = 11\ 280$ Kč, k ní náležela základní výměra, která v roce 2014 činila 2 340 Kč.

Starobní důchod přiznaný před dosažením důchodového věku od 15. března 2014 tedy činil 13 620 Kč měsíčně.

I K DŮCHODU PŘIZNANÉMU PŘED DOSAŽENÍM DŮCHODOVÉHO VĚKU JE MOŽNÝ PŘÍVÝDĚLEK

Starobní důchod přiznaný před dosažením důchodového věku nemusí být pro člověka, který se rozhodl k odchodu do tohoto důchodu, jediným příjmem.

PŘÍKLAD 2

Paní Dvořáková z výše uvedeného příkladu pracovala na dohodu o provedení práce a její měsíční příjem z této činnosti činil 4 000 Kč měsíčně. Ačkoliv byl vyplácen tzv. předčasný starobní důchod a jmenovaná měla příjem z výdělečné činnosti a nedosáhla důchodového věku, přesto paní Dvořákové zůstává výplata starobního důchodu v plně vyšší, ale i možnost si přivydělat.

DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ

I poživatel starobního důchodu přiznaného před dosažením důchodového věku si může ke svému důchodu přivydělávat. Aby však nepřišel o výplatu důchodu, musí se do data dosažení řádného důchodového věku jednat o činnost, která nezakládá účast na důchodovém pojištění. Může si tak svou finanční situaci zlepšit např. příjmem z dohody o provedení práce (s odměnou do 10 000 Kč měsíčně), zaměstnáním tzv. malého rozsahu (s příjmem nepřesahujícím 2 500 Kč měsíčně) anebo příjmem ze samostatné výdělečné činnosti. Aby poživateli předčasně přiznaného důchodu náležela výplata tohoto důchodu a zároveň příjem ze samostatné výdělečné činnosti, nesmí tento příjem překročit tzv. rozhodnou částku pro účast na důchodovém pojištění.

PŘÍKLAD 3

Paní Dvořáková se naskytla příležitost a asi tři měsíce před dosažením důchodového věku (od 10. prosince 2014) uzavřela pracovní poměr na dobu neurčitou. ČSSZ tuto skutečnost oznámila a ta jí výplatu předčasně přiznaného starobního důchodu od tohoto data zastavila.

Z uvedeného vyplývá, že i během pobírání tzv. předčasně přiznaného starobního důchodu lze požádat o přerušení výplaty tohoto důchodu – a výdělečnou činností zakládající účast na pojištění si důchod navýšit.

PŘÍKLAD 4

Paní Dvořáková se rozhodla, že si požádá o uvolnění výplaty důchodu až 90 dnů po dosažení důchodového věku, tzn. od 8. června 2015. Prostřednictvím OSSZ doložila ELDP za roky 2014 a 2015 (uzavřený k 30. červnu 2015). Starobní důchod přiznaný podle § 31 ZDP byl přepočten a uvolněn. Za období od 10. prosince 2014 do 9. března 2015 již důchod není krácen – tzn. že se zvýší o 0,9 % výpočtového základu, tj. 180 Kč. Za 90 dnů výdělečné činnosti po dosažení důchodového věku náleží 1,5 % výpočtového základu, tj. 300 Kč. Od 8. června 2015 byla výplata starobního důchodu uvolněna a částka důchodu navýšena o 480 Kč.

Z příkladu vyplývá, že i tzv. předčasný starobní důchod lze navýšit dle § 34 odst. 1 ZDP, tj. o 1,5 % výpočtového základu za 90 dnů po dosažení důchodového věku.

Od dosažení důchodového věku neplatí pro příjemce předčasného důchodu v možnostech výdělečné činnosti žádná omezení.

PŘÍKLAD 5

Paní Dvořáková pracuje dále a přitom pobírá starobní důchod v plné výši. Po roce opět prostřednictvím OSSZ požádala o zvýšení důchodu. Doložila ELDP za roky 2015 a 2016 (ukončený k 30. červnu 2016), v němž nebyla uvedena žádná vyloučená doba. Za 360 dní výdělečné činnosti při pobírání důchodu se paní Dvořákové opět navýšil důchod, a to o 0,4 % výpočtového základu, tj. o 80 Kč měsíčně.

REKAPITULACE

Paní Dvořáková řešila svou osobní situaci tak, že požádala o předčasný starobní důchod, k němu si přivydělávala dohodou o provedení práce. Na konci roku 2015, tedy ještě před dosažením důchodového věku, uzavřela pracovní poměr na dobu neurčitou. Výplata důchodu jí sice do dosažení důchodového věku nenáležela, ale došlo k navýšení důchodu tím, že z krácení za předčasnost bylo odebráno jedno 90denní období, které odpracovala. Dále využila možnosti pracovat po dosažení důchodového věku bez pobírání důchodu a důchod si tak navýšila o 1,5 % výpočtového základu.

DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ

Pro srovnání:

Výše důchodu, kdyby paní Dvořáková pouze pobírala tzv. předčasný důchod a nevykonávala žádnou výdělečnou činnost

Důchod přiznaný od 15. března 2014	13 620 Kč měsíčně.
Od 1/2015 valorizovaný na	13 861 Kč měsíčně.
Od 1/2016 valorizovaný na	13 901 Kč měsíčně.
Od 1/2017 valorizovaný na	14 264 Kč měsíčně.

Výše důchodu se zohledněním možností jeho navýšení uvedených v příkladech

Důchod přiznaný od 15. března 2014 – 13 620 Kč měsíčně.

Od 10. prosince 2014 do 7. června 2015 výplata důchodu nenáležela.

Od 8. června 2015 – uvolnění výplaty a navýšení důchodu (snížení srážky za předčasnost + zvýšení podle § 34 odst. 1 ZDP) – starobní důchod činí 14 341 Kč měsíčně.

Od 1/2016 valorizovaný na 14 381 Kč měsíčně.

Od 2. června 2016 důchod zvýšený důchod podle § 34 odst. 4 ZDP na 14 461 Kč měsíčně.

Od 1/2017 valorizovaný na **14 836 Kč měsíčně.** ■

Autorka článku je konzultantkou call centra ČSSZ.

ČESKO-RAKOUSKÝ PORADENSKÝ DEN V JINDŘICHOVĚ HRADCI

Nejen tzv. pendlerům je určen další, v pořadí již 8. česko-rakouský poradenský den k důchodům. Využít ho mohou všichni, kteří pracovali nebo pracují v Česku a v Rakousku a chtějí vědět např. to, jak se jim budou započítávat odpracované roky do důchodu. Letošní mezinárodní poradenský den se uskuteční ve středu 31. května 2017 v Jindřichově Hradci v budově Okresní správy sociálního zabezpečení. Konzultace připravila a odborně zajistila Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ) ve spolupráci s rakouským nositelem důchodového pojištění Pensionsversicherungsanstalt (PVA).

Zájemci tak mají jedinečnou možnost obrátit se na odborníky obou zemí s dotazy, které se týkají jejich důchodového pojištění. Cílem tohoto mezinárodního důchodového poradenství je především informovat občany, kteří získali doby pojištění na území České republiky a Rakouska, o tom, jaké jsou v souladu s platnými nařízeními Evropské unie podmínky nároku na důchod v obou státech. Experti z obou institucí důchodového pojištění účastníkům také poradí, jak postupovat při vyřizování žádosti o důchod, jaké doklady jsou k žádosti potřeba, a podají jim další užitečné informace, které vyplynou z konkrétních dotazů. Tlumočení je v případě potřeby zajištěno. Konzultace jsou poskytovány bezplatně.

O konzultace je tradičně velký zájem, je proto vhodné se předem objednat. Čas konzultace si lze domluvit na těchto telefonních číslech: + 420 384 359 306 a 05 03 03-32 604. Využít lze i fax: 05 03 03-32 690. Tým konzultantů budou tvořit vždy český a rakouský odborník, jednotlivé konzultace jsou plánovány ve dvacetiminutových intervalech. Objednaní klienti budou mít při konzultacích přednost.

Všichni, kteří se rozhodnou využít možnost konzultace, by s sebou měli mít průkaz totožnosti, doklady o pojištění (především ty, na kterých je uvedeno rodné číslo a rakouské číslo pojištění), případně také korespondenci s institucemi důchodového pojištění apod.